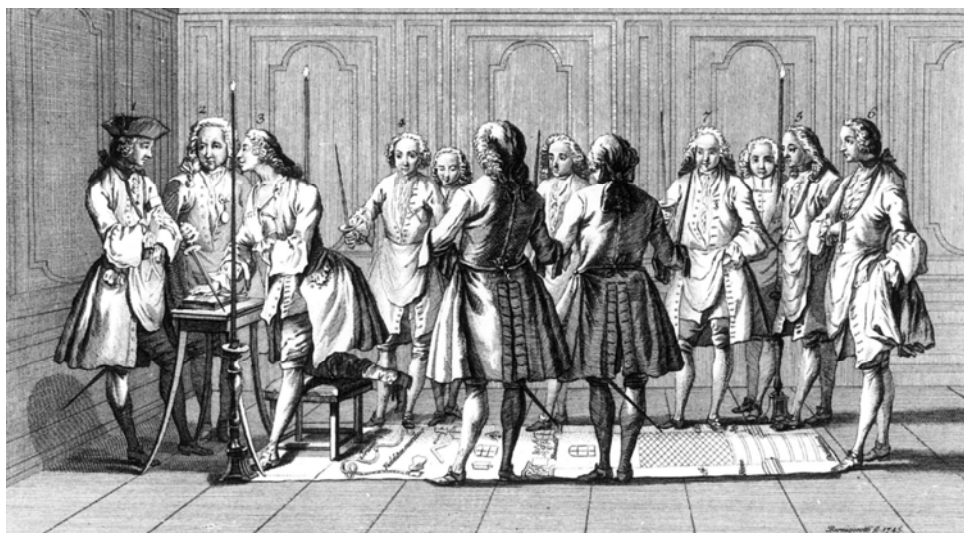

PUBLICATIES STICHTING OVN

Fondscatalogus & bestelformulier

OVN
Stichting ter bevordering van
wetenschappelijk Onderzoek naar
de geschiedenis van de Vrijmetselarij
& verwante stromingen in Nederland

***Archiefwijzer maçonnieke archieven.
Overzicht van historische archieven van
Nederlandse vrijmetselaarsorden in openbare
collecties,***

Den Haag 2008 (2de, herziene druk).

Onderzoeksgids.

ISBN 978-90-807778-5-9

115 pagina's

A5 formaat

UITVERKOCHT, 3de druk in voorbereiding

Een samenvatting is te vinden op

www.stichtingovn.nl

Deze handige gids geeft informatie over de vindplaatsen van historische archieven van Nederlandse vrijmetselaarsloges in openbare collecties. Hoewel de vrijmetselarij van oudsher een besloten karakter heeft, zijn veel van haar historische archieven gewoon voor studenten, onderzoekers en andere belangstellenden toegankelijk.

Vrijmetselaren zijn in Nederland actief sinds het begin van de 18de eeuw. Dit inwijdingsgenootschap is van oudsher georganiseerd in plaatselijke verenigingen, loges genaamd.

In de loop van de 18de eeuw verspreidde de vrijmetselarij zich vanuit Rotterdam, Den Haag en Amsterdam naar andere delen van het land. Aan het einde van de 18de eeuw was in iedere grote stad wel een loge gevestigd. Hierin kwamen zowel 'gewone' burgers, als vooraanstaande figuren uit het maatschappelijke en culturele leven bijeen, waaronder leden van regering en koningshuis, maar ook ambtenaren, ondernemers en kunstenaars.

In de 18de en 19de eeuw waren uitsluitend mannen lid van een loge. Vanaf het begin van de 20ste eeuw namen ook vrouwen actief deel in zogeheten 'gemengde' loges. Logearchieven geven dan ook informatie over een belangrijke en omvangrijke bevolkingsgroep.

Logearchieven bevatten onder meer ledenlijsten, notulen van vergaderingen en rituele bijeenkomsten, inkomende en uitgaande correspondentie, financiële administratie en boedelinventarissen. Hieraan zijn allerlei genealogische en statistische gegevens te ontleen, variërend van de sociale status en beroepen van de leden tot het consumptiepatroon van de vereniging. Ook geven ze inzicht in de interactie van de loge met de lokale bevolking en de invloed van de vrijmetselarij op tal van sociale, religieuze, politieke en culturele ontwikkelingen. Ze bevatten correspondentie van vooraanstaande historische figuren, die laat zien hoe politici, schrijvers en architecten zich door het broederschapsideaal lieten inspireren.

Logearchieven zijn een voor velen nog onbekende, maar bijzonder rijke bron van informatie. Deze *Archiefwijzer* biedt lezers een eerste kennismaking: ze bevat het eerste overzicht van relevante archieven in Nederland, als ook een aantal praktische onderzoekstips en verwijzingen naar bibliotheken en leerstoelen op het vakgebied.

Inhoudsopgave:

Inleiding

Handleiding voor gebruikers

Verklarende woordenlijst; Gebruikte afkortingen van veelvoorkomende termen: Onderzoekstips; Handleiding archiefbeschrijvingen.

Archievenoverzicht

Adressen en inhoudelijke omschrijving van meer dan 75 vrijmetselaarsarchieven in Nederlandse openbare en particuliere collecties, in buitenlandse openbare en particuliere collecties.

Bijlagen

Contactgegevens van gespecialiseerde bibliotheken, opleidingen en academische organisaties voor het vakgebied.

Index

Register op Ordenamen, logenamen, plaatsnamen, persoonsnamen en zaken.

Vrijmetselarij in Nederland.

Een kennismaking met de wetenschappelijke studie van een 'geheim' genootschap,

Den Haag 2003.

Bundel lezingen van het eerste OVN-congres, gehouden in de Universiteit Leiden.

ISBN 90-807778-1-1

102 pagina's

Zwart-wit illustraties

A4 formaat

Prijs € 10,-

Korting OVN-donateurs € 2,50

Verzendkosten € 4,-

De vrijmetselarij is een inwijdingsgenootschap, dat sinds het begin van de 18de eeuw een belangrijke invloed heeft gehad op de westerse cultuur. De studie van de vrijmetselarij is de laatste decennia uitgegroeid tot een volwaardige academische discipline. In 2003 werd op een congres aan de Universiteit Leiden voor het eerst aandacht gevraagd voor dit nieuwe academische vakgebied. Deskundigen uit disciplines als religiestudies, musicologie, kunst- en literatuurgeschiedenis spraken openlijk over de 'geheimen' van de vrijmetselarij. Daarbij werden diverse controverses en vooroordelen aangesneden, zoals de houding van vrijmetselaren tegenover vrouwen, vermeende internationale netwerken en de opleving van antimaaçonnieke tendensen na 11 september 2001.

Het congres werd georganiseerd door de Stichting OVN in samenwerking met de bijzondere leerstoel Vrijmetselarij als geestesstroming en sociaal-cultureel Europees verschijnsel (Universiteit Leiden) en de leerstoelgroep Geschiedenis van de hermetische filosofie en verwante stromingen (Universiteit van Amsterdam).

Met steun van NWO, LISOR, LUF en Brill Academic Publishers, konden de teksten van de lezingen worden verzameld in een bundel, waarvan nog enkele exemplaren tegen kostprijs verkrijgbaar zijn.

Inhoudsopgave:

'The Study of Freemasonry as a New Academic Discipline' (met diverse bijlagen en een uitgebreide bibliografie)

prof. dr. Andrew Prescott, Centre for Research into Freemasonry, University of Sheffield (UK)

'De geschiedenis van de vrijmetselarij in relatie tot de studie van de westerse esoterie'

prof. dr. Wouter Hanegraaff, leerstoelgroep Geschiedenis van de hermetische filosofie en verwante stromingen, Universiteit van Amsterdam

'Anti-maaçonnieke attitudes van 1734 tot heden' (met een bijlage van recente antimaaçonnieke teksten)

prof. dr. Anton van de Sande, Bijzondere leerstoel Vrijmetselarij als geestesstroming en sociaal-cultureel Europees verschijnsel, Universiteit Leiden

'Aandachtspunten bij onderzoek naar vrijmetselarij in Nederland'

prof.dr. André Hanou, Katholieke Universiteit Nijmegen

'Jakob Campo Weyerman en de vrijmetselarij. Een verkenning' (een verzameling fragmenten uit nagenoeg onbekende publicaties)

prof. dr. André Hanou, Katholieke Universiteit Nijmegen

'De invloed van Nederlandse vrijmetselaren op de handelsbetrekkingen met Azië in de 18de en 19de eeuw'

mw. drs. Andréa Kroon, promovendus Universiteit Leiden

'Vrijmetselarij en vrouwen van de 18de eeuw tot heden: van adoptieloges tot gemengde vrijmetselarij en vrouwenorden'

dr. J.A.M. Snoek, Institut für Religionswissenschaft, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg

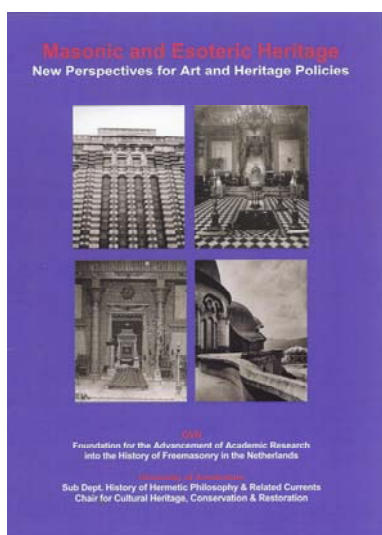
'Mozes Salomon Polak: vrijmetselaar, spiritist en theosoof'

mw. drs. Marty Bax, promovendus Vrije Universiteit Amsterdam

'Muziek en de vrijmetselarij in Nederland, 1735–1820'

dr. Malcolm Davies, Afd. Muziekgeschiedenis, Universiteit Utrecht

Adressengids op het vakgebied: contactgegevens van leerstoelen, universitaire onderzoekscentra, bibliotheken en archieven in binnen- en buitenland, vrijmetselaarsorden, (academische) tijdschriften, literatuur en websites.

*Masonic and Esoteric Heritage.
A New Perspective for Art and Heritage Policies,*
Den Haag 2005.

Bundel lezingen van het eerste internationale
OVN-congres, gehouden in de Koninklijke
Bibliotheek te Den Haag.

ISBN 908077782X
246 pagina's
Zwart-wit illustraties
A5 formaat

Prijs € 12,50
Korting OVN-donateurs € 2,50
Verzendkosten: € 5,-

Het cultuurhistorische belang van het materiële erfgoed van westerse esoterische stromingen, zoals vrijmetselarij, theosofie en antroposofie stond centraal een internationaal congres in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag. Omdat kunsthistorici en professionals in de erfgoedsector doorgaans niet bekend zijn met de geschiedenis en beeldtaal van esoterische stromingen, bleef dit erfgoed tot nu toe onderbelicht. Het congres bracht kunsthistorici en monumentenzorgers voor het eerst in dialoog met experts op het gebied van westerse esoterie. Wetenschappers gaven lezingen over de relatie tussen kunst en esoterie, en toonden de schitterende interieurs van logegebouwen en tempels van 'geheime' genootschappen. Ook pleitten zij voor het behoud van maçonnieke en esoterische monumenten.

Het congres werd georganiseerd door de Stichting OVN in samenwerking met de leerstoel Cultureel erfgoed, conservering en restauratie en de leerstoelgroep Geschiedenis van de hermetische filosofie en verwante stromingen (beide Universiteit van Amsterdam).

Met steun van het Instituut voor Cultuur en Geschiedenis en de Afdeling Kunst-, Religie- en Cultuurwetenschappen (Universiteit van Amsterdam), NWO, KNAW, St. Levi Lassen, Prins Bernhard Cultuurfonds, Koninklijke Bibliotheek, Brill Academic Publishers en Uitgeverij Sun, konden de teksten van de lezingen worden verzameld in een bundel, waarvan nog enkele exemplaren tegen kostprijs verkrijgbaar zijn.

Inhoudsopgave:

'Masonic and Esoteric Heritage. New Perspectives for Art and Heritage Policies'

mw. drs. Andréa Kroon, voorzitter OVN

'Western Esotericism and the Status of the Image'

prof.dr. Wouter Hanegraaff, leerstoelgroep Geschiedenis van de hermetische filosofie en verwante stromingen, Universiteit van Amsterdam

'Esoteric Manuscripts in the Swedish Collection of Gustav Adolph Reuterholm (1756-1813)'

dr. Henrik Bogdan, Afd. Religiestudies, Universiteit Gothenburg

'The English Grand Lodge as Patron of the Arts: the Commission of Architecture and Art for Freemasons' Hall in London'

Diane Clements, Library and Museum of Freemasonry, Londen

'The Symbol-Strewn Landscape: Esoteric and Initiatic Symbolism in European Gardens in the 18th and 19th Century'

dr. Christopher McIntosh, historicus / auteur, Bremen

'The Influence of Jacob Böhme's Theosophical Ideas on the 'Farbentheorie' by Philipp Otto Runge'

mw. drs. Melanie Öhlenbach, student Philipps-Universiteit Marburg

'Rudolf Steiner and the Johannesbau in Dornach (1913-1922). Understanding the Functions of Occult Space'

dr. Helmut Zander, Humboldt-Universiteit Berlijn

'Alchemical, Kabbalistic and Occult Symbolism in the Work of Pablo Picasso and his Contemporaries'

mw. dr. Marijo Ariëns-Volker, kunsthistoricus, Den Haag

'Wall and Tower: Freemasonry in the Art of Giorgio De Chirico'

mw. drs. Giovanna Costantini, promovendus University of Michigan-Flint

'The Reconstruction of the Ground Zero Area and the Rescue of the Façade of 211 Pearl Street. Unearthing the Esoteric Interests of the Architect Ithiel Town and the Owner William Colgate'

Alan B. Solomon, makelaar in onroerend goed, New York

'Masonic Symbolism in the Memorial Grove at Jægerspris Castle. The Importance of Understanding Masonic Symbolism in the Conservation of Private and Public Historical Gardens'

Erik Westengaard, National Historiske Museum Frederiksborg / Danske Frimurerordens Museum, Kopenhagen

'19th Century Masonic Temples in Egyptian Style in Brussels and Antwerp. Shared Responsibilities for Heritage Organizations and Masonic Orders'

dr. Eugène Warmenbol, Université Libre de Bruxelles

'Masonic Musical, Poetical and Theatrical Heritage. Unexplored Territories in Public and Private Archives'

dr. Malcolm Davies, muziekhistoricus, Den Haag

'The Material Culture of Freemasonry in the Netherlands. History, Destruction and Conservation'

mw. drs. Andréa Kroon, promovendus Universiteit Leiden

'The Building of the Nederlandsche Handel-Maatschappij in Amsterdam by K.P.C. de Bazel. The Conservation and Adaptation of Theosophical Architecture to its Future Utilization by the Amsterdam Municipal Archive'

mw. dr. Marty Bax, kunsthistoricus, Amsterdam

'"Position or Profession in the Profane World". 4300 Swedish Freemasons from 1731 to 1800'

dr. Andreas Önerfors, Centre for European Studies, Universiteit Lund

drs. Jonas Andersson, promovendus Universiteit Lund

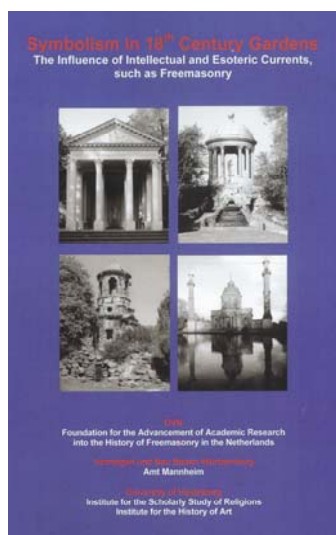
'Freemasonry as a Part of National Heritage. The Conservation of Esoteric and Fraternal Heritage in Great Britain'

prof.dr. Andrew Prescott, Centre for Research into Freemasonry, University of Sheffield

'The Pilot Study "Masonic Heritage in the Netherlands, 1735-1945"'

mw. drs. Andréa Kroon, voorzitter OVN

Address guide: contactgegevens van leerstoelen, universitaire onderzoekscentra, bibliotheken en archieven in binnen- en buitenland, en websites op het vakgebied.

***Symbolism in 18th Century Gardens.
The Influence of Intellectual and Esoteric
Currents, such as Freemasonry,***

Den Haag 2006.

Bundel lezingen van het tweede internationale OVN-congres, gehouden in Slot Schwetzingen, Duitsland.

ISBN 9080777838

374 pages

Zwart-wit illustraties

A5 formaat

Prijs € 20,-

Korting OVN-donateurs € 5,-

Verzendkosten €5,-

Gedurende de 18de eeuw was het lidmaatschap van een vrijmetselaarsloge maatschappelijk geaccepteerd en zelfs modieus. Men deed zich in intieme kring graag als vrijmetselaar kennen door het gebruik van vrijmetselaarssymboliek in de decoratie van snuifdozen, horloges, serviesgoed en haardschermen of wandschilderingen in een interieur.

In dezelfde periode was het gebruikelijk om in landschapsarchitectuur en tuinontwerpen allerlei klassieke, mythologische en christelijke symboliek aan te brengen. Een tuin weerspiegelde zo de status, welvaart en algemene ontwikkeling van haar eigenaar. Een tuin kon ook symboliek bevatten, die bewust werd verborgen om alleen door 'ingewijde' bezoekers te worden herkend. Voorbeelden zijn wandelpaden met herkenningstekens, die de wandelaar aan een rondgang door een loge of inwijding doen denken, en decoratieve bouwwerkjes (*folies*) in de vorm van vrijmetselaarsstempels. De wandeling werd zo voor de bezoeker een spel van herkenning en contemplatie. Een van de belangrijkste voorbeelden van zo'n tuin met verborgen maçonnieke symboliek is die in Schwetzingen in Duitsland.

Vandaag de dag zijn bezoekers van deze tuinen echter niet meer in staat de 18de-eeuwse visuele symboliek te herkennen, waardoor ze in kunsthistorische studies en erfgoedprojecten geen aandacht krijgen. Daardoor zijn ze extra kwetsbaar en kunnen zelfs bij goedbedoelde tuinrestauratie essentiële elementen verloren gaan.

In 2006 organiseerde de stichting OVN een internationaal congres in Schwetzingen, in samenwerking met de lokale autoriteiten, om aandacht te vragen voor het belang van het behoud van dit bijzondere erfgoed voor de toekomst. Daarbij werd kunsthistorici, landschapsarchitecten, tuinhistorici en professionals uit de erfgoedsector een introductie geboden in de complexe maçonnieke symboliek, die 18de-eeuwse tuinen kunnen bevatten.

Met steun van de Vetter Stiftung en Brill Academic Publishers konden de teksten van de lezingen worden verzameld in een bundel, waarvan nog enkele exemplaren tegen kostprijs verkrijgbaar zijn.

Inhoudsopgave:

'Understanding Symbolic and Masonic Historical Gardens: New Insights into a Neglected Category of Cultural Heritage'

Mw. drs. Andréa A. Kroon, Stichting OVN

Dr. Jan A.M. Snoek, Heidelberg University

'Symbolism in Eighteenth-Century Gardens: Some Observations'

James Stevens Curl, prof.emerit. De Montford University, Leicester

'"Et in Arcadia Ego": The Elegiac Garden in Europe'

Dr. Michael Symes, Birkbeck College, University of London,

'A Rose by Any Other Name? An Introduction to the Symbolism of Plants and Planting'

Mw. Caroline Holmes, tuinhistoricus / auteur

'Denkmäler für internationale Freunde. Juvarras 'Capricci' und ihre Symbolik'

Mw. drs. Cristina Ruggero, promovendus Universitat Freiburg

'Arion und Minerva – Schnäppchen für Schwetzingen? Zur Bedeutung der Schwetzingen Gartenausstattung'

Mw. dr. Monika Scholl, kunsthistoricus, Schwetzingen

'Schwetzingen: More Than Just a Masonic Garden'

Dr. Jan A. M. Snoek, Universitat Heidelberg

'Die arabischen Inschriften der Moschee im Schwetzingen Schlossgarten'

Dr. Udo Simon, Heidelberg University

'Politics and Masonic symbolism in 18th century Venetian architecture and garden design'

Prof. dr. Patrizia Granziera, University of Morelos, Cuernavaca

'Schönenberg, a Palace in an Enlightened Europe'

Wim Oers, architect, België

'Freimaureraktivitäten und die Bedeutung für die norwegische burgerliche Gartenkunst des 18. und 19. Jahrhunderts'

Mw. drs. Annegreth Dietze, promovendus University of Life Sciences, Aas

'Gedankenvolle Gärten. Eine Wanderung durch die freimaurerische Symbolwelt dreier Gärten'

Erik Westengaard, National Historical Museum Frederksburg / Danish Masonic Museum, Copenhagen

'The Influence of Freemasonry and Esoteric Ideas on Polish Landscape Gardens during the Age of Enlightenment'

Mw. drs. Agata Katarzyna Michalska, promovendus Poznan University of Technology

'The French Folly Garden 'Le Désert de Retz' as Masonic Theatre'

Drs. Frank Albo, MA-student University of Amsterdam

'Wo der Tod winkt, lächelt das Leben". Gräber von Freimaurern und Rosenkreuzern in Gärten um 1800'

Sascha Winter, promovendus Universitat Heidelberg

'Der Einfluss des Ordens der Gold- und Rosenkreuzer auf Gartengestaltungen der Spätaufklärung in Deutschland am Beispiel alchemistischer Symbolik'

Mw. drs. Berit Ruge, promovendus Freie Universität Berlin

Address guide: contactgegevens van leerstoelen, universitaire onderzoekscentra, bibliotheken en archieven in binnen- en buitenland, en websites op het vakgebied.

BESTELFORMULIER OVN/PUBLICATIES

Ondergetekende is wel/niet donateur van de Stichting OVN en bestelt hierbij de volgende publicaties:

<i>Titel</i>	<i>Prijs</i>	<i>Donateurskorting (indien van toepassing)</i>	<i>Verzending</i>	<i>Aantal</i>	<i>Totaal</i>
<i>Vrijmetselarij in Nederland (2003)</i>	€ 10,-	€ 2,50	€ 4,- *	.....	€ .....
<i>Masonic and Esoteric Heritage (2005)</i>	€ 12,50	€ 2,50	€ 5,- *	.....	€ .....
<i>Symbolism in 18th Century Gardens (2006)</i>	€ 20,-	€ 5,-	€ 5,- *	.....	€ .....
			<i>* NB: Bij bestelling van meer dan 2 boeken geldt het pakketpost tarief (tot 10 kilo): € 6,75</i>		€ .....
<i>Totaal</i>					€ .....

Ik machtig de Stichting OVN eenmalig het hierboven vermelde totaalbedrag van mijn (post)bankrekening af te schrijven. De zending wordt mij na ontvangst van de betaling toegestuurd.

Naam:

Adres:

Postcode/Plaats:

E-mail:

(Post)banknummer:

Datum:

Plaats:

Handtekening:

Dit formulier kunt u volledig ingevuld en ondertekend retourneren aan:

Stichting OVN
Postbus 65700
2506 EA Den Haag
info@stichtingovn.nl